

Tæt på Gasolin'

Fans, identitet og kontinuitet

Af Lisbeth Ihlemann

"Gasolin' er min ungdom, det fyldte simpelthen alt i mit liv dengang." (Anders)

Gasolin' har en særlig status på (og måske også i) den danske rockhimmel. De var et klassisk rockband, de gik hele vejen fra garage til massesucces, og sangene fra dengang bliver fortsat spillet, sunget og fortolket.¹ Gasolin' har stadig mange fans her ca. 25 år efter opløsningen af gruppen. Her er både tale om fans, der er kommet til i årenes løb og som måske ikke engang var født, mens Gasolin' endnu levede. Og fans der, som Anders (f. 1961) i indledningscitateret, har været unge med Gasolin' og haft dem som lydsporet til de vigtige ungdomsår. Det er for mig tankevækkende, at Anders vælger nutid i første del af sætningen ("Gasolin' er min ungdom") og datid i den sidste del ("det fyldte simpelthen alt i mit liv dengang"). Hvor der i sætningens sidste del fortælles som tilstand i fortiden, er ungdommen stadig om ikke nutid, så nærværende for Anders, og i den forbindelse spiller musikken og Gasolin' en rolle. Således indkredser det lille udsagn ved nærmere eftersyn det tema, jeg vil undersøge i denne artikel, nemlig betydningen af at være Gasolin'-fan kontinuerligt fra ungdom til voksenalder. Det afføder spørgsmål som, hvordan etableres for den enkelte fan en kontinuitet mellem egen fortid og nutid? Hvorfor betyder Gasolin' stadig en masse for disse fans?

Mine betragtninger er baseret på fem kvalitative forskningsinterviews med Gasolin' fans foretaget mellem december 2003 og februar 2004.² Disse fans er alle mænd, der på interviewtidspunktet er mellem 38 og 45 år, de har været fans siden barndommen eller den tidlige ungdom og de definerer sig selv som fans.³ Der er naturligvis store individuelle forskelle mellem disse fans, men vi finder også en del fællestræk i det, jeg fremhæver. Her er det blot vigtigt at læseren er opmærksom på, at det trods disse ligheder på nærværende baggrund ville være forkert at konkludere at "sådan er Gasolin' fans". Nuancerne og forskellene fans'ene imellem er da også mindst lige så interessante og

- 1 Læs mere om dette i Ihlemann & Michelsen (under udgivelse).
- 2 Og hermed vil jeg gerne rette en stor tak til de fem fans, som har delt ud af viden, tid og sig selv. Jeg har bestræbt mig på at være loyal mod deres fortællinger og håber det er lykkedes. I artiklen optræder fans'ene under pseudonym.
- 3 Fans er ikke kun skrigende teenagere eller underlige skyggeagtige eksistenser, der udelukkende lever gennem et idol. Fans er mennesker, for hvem en bestemt gruppe eller bestemt solist står helt centralt i det personlige liv. Larry Grossberg (1992) bruger begrebet *affective sensibility* i sin bestemmelse af den særlige relation en fan har til idolet, hvor *affective* her kan forstås som 'livsintensitet'.

vigtige som lighederne. Jeg vil gerne påpege, at artiklen er et tænkt som en tematiseret fremlæggelse af dele af min Gasolin'-empiri, hvilket betyder at jeg i denne omgang kun i mindre omfang teoretiserer på empirien. Dette har således karakter af *work-in-progress*.

Vender vi tilbage til indledningscitateret endnu en gang, så understreger Anders' udsagn, at det at være fan bl.a. har med selvidentitet at gøre, om hvordan man opfatter og forstår sig selv. Dette betones i en stor del af litteraturen om fans (f.eks. Lewis 1992), men mindst lige så interessant i denne sammenhæng er musikens rolle i etableringen og vedligeholdelsen af identitet. Tia DeNora påpeger, at musik tilvejebringer begreber og skabeloner, hvorigennem et individ både kan udarbejde, stadfæste og bearbejde selvidentiteten. Ved at lytte til musik, der siger en noget særligt, bekræfter man, hvem man selv er: dette er min musik, og denne musik er mig (2000: 69). Samtidig vil jeg denne forbindelse fremhæve, at der her er tale om fandom igennem en særdeles lang periode i fans'enes liv, hvilket betyder at der må lægges et udviklingsperspektiv fra før til nu ind over materialet. Minder og erindringer har en vigtig funktion i konstruktionen af en sammenhængende fortælling om selvidentitet, hvor bl.a. DeNora betoner, at musik kan spille en privilegeret rolle i denne proces (2000: 67ff).

Nærhed og identifikation

I fortællingerne om mødet med Gasolin' og det at blive fan af dem går især tre temaer igen i interview'ene, nemlig 1) musikken som var rå, vild og upoleret, 2) medlemmerne af bandet som var 'fede persontyper', dvs. uafhængige og med en høj grad af integritet og 3) drenge-sammenholdet mellem de fire 'gassere'.

For det første går især termen 'rå' igen, når fans'ene beskriver Gasolin's musik i forbindelse med, hvad der oprindeligt tændte dem musikalsk, hvordan de oplevede at gå til koncert og hvilke numre, der betød noget for dem. Denne råhed eller vildskab opleves af informanterne som en slags homologi til deres egen personlighed og som noget, der forløser og gør det muligt at erkende egne karaktertræk. Dette udtrykkes således af Anders: "Det var noget af det første, sådan vilde musik jeg kan huske, og jeg har altid været lidt af en vildbasse." Undtagelsen fra dette er 'Kvinde min' (fra *Gasolin' 5*), hvor flere informanter har minder om piger og romantik. Senere kommer balladerne og de mere afdæmpede numre til at betyde en del.

For det andet var ikke kun musikken fængende for de unge drenge. Også musikere, deres fremtræden, stil og attituder gav stof til beundring, eftertanke og efterligning. Medlemmerne af Gasolin' var 'seje', de havde en høj grad af integritet og gjorde hvad der passede dem, som f.eks. at drikke øl i det populære TV-program *Lørdags-hjørnet*, der på dette tidspunkt, hvor der kun kunne ses én tv-kanal i Danmark, simpelthen var hele nationens lørdagsunderholdning. Alle mine informanter trækker denne hændelse frem som et eksempel på Gasolin's ligegyldighed med normerne, for på dette tidspunkt drak man følge informanternes hukommelse absolut ikke bajere for åben skærm. Så Gasolin' var nogle 'rødder', og det kunne bruges i den klassiske løsrivelse fra forældrene. Michael formulerer det således: "Gasolin' var sådan, som forældrene ikke ønskede deres børn skulle se ud, de var frække og provokerende. Nyskabende og anderledes personligheder".⁴ Gasolin' blev af informanterne også brugt som forbilleder

4 Man kan her næsten ikke undgå at bemærke den formentlig utilsigtede parafrasering af det i rocksammenhænge klassiske citat: "Would you let your sister go with a Rolling Stone?" (*Melody Maker*, 14. marts 1964: 8).

helt konkret, deres tøjstil blev både lagt mærke til og efterlignet: Bent beskriver sig selv som en lille Kim Larsen-klon på dette tidspunkt, og Anders "imiterede" efter eget udsagn Gasolin's stil ved at gå med plateaustøvler og kassebukser af cowboystof.

I sammenhæng med ovenstående opfattedes Gasolin's univers som maskulint. Når der skulle danses til festerne, så var Gasolin' ifølge Bent lidt for meget for pigerne, der hellere ville høre ABBA, hvorefter man indgik et kompromis og hørte Shubidua, eller når man havde en pige med hjem, skulle man hellere smide Supertramp på grammofofonen end Gasolin'.⁵ Gasolin' var et broderskab (Michael), de var de 4 musketerer (Anders) og "de var nogle drengerøve, de var nogle gadedrenge, de fyrede den af, de levede livet, det var rock'n' roll" (Jørgen). Gasolin' fremstod for fans'ene som et musikalsk fællesskab, man ønskede at komme så tæt på som muligt, hvilket Anders beskriver således: "Det var sådan en drengedrøm at være med i et rockband – det var sådan lidt sejt [...] og pigerne synes man var lækker".

I det at være fan ligger der ofte en identifikation med idolerne,⁶ at man ser op til dem og gerne vil være ligesom dem, både på et ydre og på et indre plan. I efterligningen af og identifikationen med forskellige egenskaber, begivenheder og udtryk ligger en afklaringsproces, som har med identitetsdannelse at gøre. Informanterne er i dette tilfælde i gang med at finde sig selv både som "drenge på vej mod det voksne" og som selvstændige voksne med en helt specifik identitet. I forbindelse med det sidste er det tankevækkende, at de faktisk alle beskriver Gasolin' dyrkelsen som deres helt egen, som noget unikt ingen andre helt har del i eller kan tage del i.

Identifikationen er sandsynligvis særlig vigtig i ungdommen, hvor individet skal finde 'de voksne ben' at stå på. Derimod er jeg ret sikker på, at flere af mine informanter vil modsætte sig og reformulere det efterlignende og identifikatoriske aspekt, når det handler om deres voksne liv. Identifikation, efterligning og imitation kan ses som en måde at komme tæt på idolet på, og denne nærhedstematik er ganske central i forståelsen af det at være fan, og jeg vil derfor vende tilbage til det flere gange nedenfor i forbindelse med andre udmøntninger af den. Ønsket om at komme tæt på eller at etablere en nærhed kan forme sig på flere forskellige måder og er således ikke kun et spørgsmål om identifikation. Hvor nærheden i ungdomsårene måske primært udførmede sig som 'identifikation', tager dette tema forskellige drejninger som informanternes liv skrider frem, hvor det vil være mere sigende primært at tolke nærhedstemaet gennem en anden term end identifikation, f.eks. integration.

Der er hos de voksne fans en udbredt anerkendelse af den indflydelse, Gasolin' har haft på deres livssyn, og af de holdninger og værdier, som fans'ene deler med gruppen, og for de fem Gasolin' fans er et vigtigt element i deres fortsatte kærlighed til Gasolin', at der var tale om et band med holdninger og værdier. Der er to centrale elementer her, for det første den individuelle frihed, anarkismen, opgøret med janteloven, og i det ligger også en kompromisløshed, som mange fans beundrer. For det andet den sociale bevidsthed, der lå i ungdomsoprøret, som Gasolin' var rundet af – det at ville fællesskabet og at gå imod social uretfærdighed, at have en politisk (synonymt med venstreorienteret) holdning.

5 Samtidig betoner de fleste af informanterne, at Gasolin' var for alle. Hermed kan hentydes til den status Gasolin' har opnået i dag, hvor bandet især p.g.a. Kim Larsens fortsatte tilstedeværelse på scenen har opnået ikon-status.

6 Dette gælder også selvom man er romantisk engageret i sit idol (se endvidere Ihlemann 1997)

For Peter repræsenterede Gasolin' et brud med barndomshjemmets ydrestyrede og facadeprægede borgerlige hjem, mens det for andre som f.eks. Jørgen lå mere i forlængelse af og bekræftede de værdier, der prægede hans arbejderklassebaggrund, nemlig solidaritet. Oplevelsen af Gasolin' som provokerende havde altså også en ideologisk (og samfundskritisk) dimension, som informanterne godt var klar over og værdsatte dengang i 1970'erne, men som måske mere end noget andet (naturligvis bortset fra kærligheden til musikken) er med til at etablere en kontinuitet i fans'enes liv med Gasolin' fra ung til voksen. Sagt på en anden måde har ovenstående temaer kondenseret sig i, og er blevet en integreret del af, informanternes livsholdning, og der kan således trækkes et tydeligt spor fra dengang til nu. Der er på den måde tale om en konkret udmøntning af kontinuiteten i livsfortællingen. Identifikationen har så at sige skiftet ham. Hvor det i ungdommen handlede om at efterligne, også på et meget konkret niveau, formuleres det af fans'ene i beskrivelsen af deres nutid, som noget der er indoptaget og personliggjort – og nogle af fans'ene vil gerne have sig frabedt at blive sammenlignet med idoldyrkende teenagere, Jørgen siger f.eks.: "Jeg er ikke fan på den måde". Det at være fan er for ham noget, der har hævet sig fra ungdommelig leg til en personlig filosofi og ideologi. Man kan måske forstå drengenes optagethed af musikkens råhed, af de fede personer og af musketéruniverset som et punkt, hvorfra de holdninger og synspunkter informanterne har i dag, stammer. Det indebærer også, at teksterne og Gasolin's værdier er kommet til at betyde mere for dem, efter de er blevet voksne. "Musikken er stadig fed", som Michael siger, men der kommer et andet og måske mere reflekterende niveau med i købet.

I det sidste kapitel af *Performing Rites* diskuterer Simon Frith dele af ovenstående tematik, idet han siger: "the question is not how a piece of music, a text, "reflects" popular values, but how – in performance – it produces them" (1996: 270). Det betyder, at musikken både tilbyder os en måde at være på i verden, samtidig med at vores brug af musik også skaber vores syn på verden og livet. Frith går videre med at påpege, at denne proces i udgangspunktet ikke er kognitiv, men snarere er følelsesmæssigt og sanseligt/kropsligt funderet. Men musikken er også social og fælles, gennem den kan vi føle os som individer, der hører til et sted, som f.eks. hos Gasolin'. Med dette i baghovedet vil jeg nu uddybe kontinuitetsproblematikken, ved at se på fans'enes stærke oplevelse af mødet med Gasolin's musik og på, hvilke betydninger dette møde får for fans'ene videre frem til deres voksne liv.

Åbenbaringen

Flere af informanterne beskriver det at lære Gasolin' at kende som en slags åbenbaring med en efterfølgende omvendelse. Gasolin' tilbød noget, der fængede og absolut måtte undersøges nærmere.⁷ Når Peter fortæller om sit første møde med Gasolin', sætter han det på flere måder op som en modsætning til sit barndomshjem og dets borgerlighed, hvor tonerne af den "uskyldige, harmløse" Danskpop dominerede. Meget levende fortæller Peter om, at han fik en kassettebåndoptager til sin 9-års fød-

7 DeNora bruger begrebet *affordance* om det, musikken tilbyder lytteren, idet hun således ser betydningsdannelsen som en kompleks forhandling mellem lytter og musik (2000: 38–9).

selsdag.⁸ Da han skulle have et bånd at spille på den, gav radioforhandleren ham tilfældigvis *Gas 5*:

[...] så kan jeg huske, så gik jeg hjem med den, så satte jeg den på oppe på værelset, ikke? Så ud af den der lille højttaler med skrat og støj og sådan noget, der det første nummer, som der så bliver spillet, det er så 'Rabalderstræde', ikke? [...] der var sådan et eller andet der bare slog benene helt væk. Huuh, hold da op, den start. Den der sang, den har sådan (synger dybt): duu duu. Og så kommer selve nummeret og den der stemme, Kim Larsen havde. [...] Det var virkelig sådan et kick. [...] Aj, det var bare så fedt, det var bare så anderledes end det der [dansktop, red.]. Det var ikke så sødt, det var ikke så pænt. [...] Det var meget mere groft. Den der musikstil havde jeg aldrig hørt før. Lige pludselig blev musikken interessant. [...] Ups, der var jo trommer, der var jo guitar, hvad var det for noget, ikke også. Så det var meget den der, musikaliteten i det tror jeg. Hvor det gik op for mig, det er jo mennesker der spiller.

Gas 5 bliver derefter "råspillet" på Peters værelse, og især må han høre indledningen til 'Rabalderstræde' igen og igen. Om det siger han: "Den der beruselse man fik, da man hørte den første gang, det var nok sikkert den. Man tænkte, lad mig lige få den igen." Gasolin' kom mere eller mindre som en åbenbaring for Peter i form af 'Rabalderstræde', og indledningen er da også rendyrket og materialiseret motorisk energi i sin opspændende bevægelse, der forløses i en tung ubønhørlig rytme – som en stor maskine der trækkes i gang, og når den først ruller, kan den ikke standses.

Også Jørgen husker 'Rabalderstræde' tydeligt. Da han hører nummeret første gang, sætter det bogstavelig talt så megen energi i gang for ham, at det er nødvendigt at udtrykke det fysisk.⁹ Jørgen sad på sit kælderværelse og hørte *Top Tyve* med Jørgen Mylius og kendte i modsætning til Peter godt Gasolin' på dette tidspunkt. Både Peter og Jørgen opdager noget nyt om sig selv gennem oplevelsen af 'Rabalderstræde', og smukt i forlængelse af Simon Friths synspunkter ovenfor befinder denne opdagelse og erkendelse af sig selv sig på et fysisk niveau. Dernæst bliver nummeret for Peter også en opdagelse på et mere socialt niveau, fordi det pludseligt bliver klart for ham, at der er tale om musikudøvende mennesker. Dette tema vender han tilbage til flere gange i samtalen, og i forbindelse med ovenstående fortælling er det klart, at der også er tale om mennesker med andre værdier end i hans barndomshjem. Det er et anderledes sted for ham at høre hjemme.

Oplevelsen af en koncert var for mange af fans'ene ligeledes en oplevelse af sig selv på nye måder. Da Anders er til sin første koncert som 12-årig (dvs. i 1973), bliver det et voldsomt møde med en 'vild' ungdomskultur:

8 En lille transportabel monokassettespiller med håndtag i den ene ende. De var meget populære midt i 70'erne, og flere af fans'ene har på dette tidspunkt haft en kasettebåndoptager af denne type som deres 'anlæg'. Peter fortæller i øvrigt om, at han kobede bilhøjttalere til kassettespilleren for at lave et anlæg. Følgelig har fans'ene heller ikke haft Gasolin' på lp på dette tidspunkt, men på præindspillede kasettebånd. Anders fortæller om, hvordan han optog *Top Tyve* ved at holde en lille ekstern mikrofon koblet til kassettespilleren hen mod højttaleren på en transistorradio.

9 Jørgen slår sin knyttede næve ind i væggen som en spontan respons på musikken. Jeg har også beskrevet hændelsen i Ihlemann & Michelsen (under udgivelse).

[...] og jeg løj sådan lidt [om at han skulle alene til koncert, red.]. Og jeg vil nok sige, at hvis jeg havde vidst, hvad jeg gik ind til, så tror jeg heller ikke, jeg havde gået derned. For det var sådan noget med, altså dengang der solgte man bare så mange billetter man kunne, så det der med et eller andet antal og sikkerhed, det gik man ikke så højt op i. Og folk de kom jo slæbende med poser med øl i, i flasker, og lå rundt i hjørnerne i den der sal der, og røg hash, og lå halvvejs og bollede. Og de der flasker, når de havde tømt dem, så kastede de med dem, og det var simpelthen. Altså på et tidspunkt, der flygtede jeg op på balkonen sammen med et par andre stykker, så sad vi, og vi turde simpelthen ikke være nede i salen [...] altså de synes også det var sådan lige lovlig vildt at være dernede i salen, så vi flygtede op på balkonen og sad deroppe og så det sidste, vi turde simpelthen ikke være dernede. Og det endte da også i et eller andet kæmpe masseslagsmål. [...] Jeg kan ikke sådan huske musikken, det er ikke sådan printet ind som alle de der oplevelser, jeg havde nede i salen. Hvor vildt det var. [...] Og så kan jeg bare huske, at der var sådan en masse beatmusik eller hvad man kaldte det dengang. Der var gang i den, men jeg kan ikke sådan huske overhovedet, hvad numre de spillede og sådan. [...] Jeg kan huske, det var vildt, for det var højt, det var sådan noget guitarsoloer og sådan. Det var noget vild musik, jeg kan slet ikke huske dem som personer, eller hvad for noget tøj de havde på eller noget som helst. Det kan jeg ikke.

På trods af denne noget skræmmende oplevelse er Anders også fascineret, og det falder fint i tråd med hans opfattelse af sig selv som vild (som beskrevet ovenfor). Han er til Gasolin' koncert igen året efter (og har været det i alt seks gange), og denne gang er der styr på formerne, så koncerten beskriver han mere som "en almindelig rock-koncert".¹⁰

En Gasolin' koncert var for alle fem fans en ganske særlig begivenhed, og i beskrivelserne af en koncert fremhæves især to elementer, for det første følelsen af fællesskab med orkesteret og med de andre fans/publikummer, når man stod dernede i salen. For det andet oplevelsen af energi, der danses, hoppes og synges med, stolene skubbes ud til side og der er kun nuet. Ikke overraskende bliver koncertoplevelsen en bekræftelse af Gasolin's primært sanselige og emotionelle betydning for fans'ene på dette tidspunkt. Samtidig spiller den fysiske nærhed naturligvis også en vigtig rolle, det at befinde sig i samme lokale som idolerne, at komme til at stå tæt på dem osv. Den særlige plads, fans'ene således etablerer omkring Gasolin' og Gasolin's musik, får på flere måder stor betydning for deres musikalske smagsdannelse og aktiviteter videre frem i livet.

Gasolin' fortsat – distinktioner, smag og samlinger

"80'erne var et klamt årti" siger Bent, som hermed tydeligt og kategorisk formulerer sig om det efterhånden 'klassiske' skel mellem den autentiske rock og den kommercielle, iscenesatte pop. Ikke overraskende står Gasolin' som inkarnationen af ægte rock for de fem fans, og den ægte rocks guldalder strækker sig fra midten af tresserne frem

¹⁰ Ved denne lejlighed fik han Gasolin's autografer i sin første scrapbog: "Jeg var helt euforisk – og at have snakket med to af dem!"

til slutningen af 70'erne. Her ligger deres musikalske hjerter solidt begravet, og den musik, der kommer efter, interesserer ingen af dem i samme grad. Bent er ikke den eneste, som i sin forståelse af populærmusik peger på disse distinktioner. For Jørgen har det i første omgang noget med musikkens budskab at gøre:

[...] hvis et orkester i dag bliver hyret til at lave noget, så inden de overhovedet er nået ud af døren, så har de en promotion manager og en AD'er og en almindelig manager [...] de har jo en 7-8 mand klisteret på. Som nok lige skal sørge for at sælge den her vare. Sådan var det jo ikke dengang. Og det synes jeg er mærkbart i musikken, og det er måske også derfor, at den scene [nutidens, red.] har været mindre interessant for mig end 70'ernes, som jeg synes er meget hudløs ærlig, ik'? [...] der var mange af de der orkestre, de kom da ud, de havde et budskab. Det synes jeg mangler lidt i dag.

Og selvom Jørgen erkender at f.eks. nutidig hip hop også har budskaber, så kan han ikke forlige sig med musikken: "Altså sådan noget trash metal og for meget hip hop, der står jeg af. [...] Du ved godt hvad Neil Young han siger? 'They talk too much'. Spil for fa'en!"

Anders, som foretrækker at have musik kørende stort set alle sine vågne timer (selvom hans kone nu har indført, at der bliver slukket under middagsmåltidet), hører en del radio og dermed også nyere musik, kan dog ligeledes bedst lide 70'er-musik, især på grund af de gode minder fra dengang.

Ungdommens musik, og her især Gasolin', høres således livet igennem (indtil videre!). Det er den musik, der bedst kan bekræfte identiteten i nutiden og kontinuiteten i selvidentiteten. DeNora formulerer det således: "Music reminds them of who they were at a certain time – a moment, a season, an era – and helps them recapture the aesthetic agency they possessed" (2002: 65). For DeNora er begrebet *aesthetic agency* ganske centralt og hentyder til de handlemuligheder, individet opdager og tilegner sig via oplevelser inden for det æstetiske felt. Opdagelsen af disse handlemulighederne kan bestyrke (*empower*) individet på mange af livets områder. Even Ruud er inde på samme tema og mener, at vi har livskraft og akkumuleret energi oplagret i det musikalske erindringsdepot (1997: 203). At genleve og identificere sig med fortiden (f.eks. gennem musik) er således at skabe et sammenhængende selv, og det kan være en ressource til at vide, hvor man skal gå hen i fremtiden.

Interessen for Gasolin' har de fleste af disse fans også ført til en bredere/dybere interesse for musik, hvilket ytrer sig på flere måder. For det første undersøges gruppens inspirationskilder, bl.a. Rolling Stones, Jimi Hendrix, The Kinks. Bent siger: "jeg blev sådan en slags rockarkæolog". For det andet begynder både Peter, Michael og Jørgen at spille selv. Både Jørgen og Peter spiller stadigvæk i bands, der på amatør og semiprofessionelt niveau har spillejobs etc. For Peter handlede spilleriet i de unge år om "jeg ville jo være ham [Kim Larsen. red.]". Anders synes ikke, at han har en tone i livet, så han "skråler med", når ingen andre kan høre ham, enten i bilen eller til koncerterne. For ham bliver det at være med i et rockorkester "det ultimative", som han siger: "Og når man så kom ned til koncerterne, så den der fællesskabsfølelse af at stå og synge sammen med alle de andre, så følte man at man var en del af det der band deroppe. Jeg tror det er det, der har drevet mig."

Denne 'udvidelse' af interesseområdet kan ligeledes forstås i termer af nærhed og identifikation, og det er der givet i udgangspunktet noget rigtigt i. Men det er mindst

lige så vigtigt at tænke både det ene (inspirationskilderne) og det andet (at spille selv) på den måde, at Gasolin'-interessen bliver en katalysator for og igangsætter af kreative og udforskende processer, som bidrager til identitetsarbejdet. Musik og det at være fan kan også udmønte sig i andre typer kreativ aktivitet, og jeg opfatter det at samle som en sådan aktivitet. Jeg vil derfor gerne slutte denne artikel af med at kigge på dette tema.

Jeg vil hellere sælge min seng, end jeg vil sælge min Gas Samling (Michael)

Jeg har altid sådan for sjov gået og sagt, at konen stryger ud før mine scrapbøger (Anders)

Jeg har da tænkt på, den dag huset brænder, hvad vil man så tage med ... (Peter om sine scrapbøger)

Disse tre citater gør det mere end klart, at for en fan, der også er samler, betyder samlingen uendeligt meget. I dette er dog flere distinktioner, som skal klargøres. For det første er man ikke nødvendigvis samler, fordi man er fan, om end der ganske ofte vil være en tendens til at gemme ting. Fans, der ikke er samlere, ser lidt ned på samlere. At samle forekommer dem lidt infantilt, og måske som noget der fjerner opmærksomheden fra det egentlige, nemlig musikken. For det andet er der stor forskel på, hvilken type samler man er og hvad man samler på. Her kan skelnes mellem folk, der primært samler på musik (plader, bootlegs) og andre samlere, der primært samler udklip, merchandise o.lign. Pladesamlerne vil typisk være villige til at bruge en del penge på at erhverve sjældne indspilninger etc., med mindre de kan bytte sig frem. Ifølge Michael, som er inkarneret pladesamler, kan plade/musiksamlerne i øvrigt deles i to grupper, der er dem som samler primært for at kunne sælge videre og som ikke nødvendigvis er Gasolin'-fans, og så er der de 'ægte' fans, som går efter musikken for at eje den.

Udover at der potentielt er større udgifter forbundet med at være plade/musiksamler, vil der her også være en tendens til at samlingen skal være mere eller mindre komplet, hvis det overhovedet er muligt. For de fans der samler på udklip, merchandise og plakater er der tilsyneladende ikke den samme kompletteringsstrang som hos pladesamlerne, og samlingen er privat på en anden måde. Samlingen betyder på et plan lige meget for pladesamleren Michael og for Peter eller Anders, som har samlingerne i scrapbøger. Men hvor Michael går efter det unikke i betydningen sjældne, er mange af tingene i Peter' og Anders' samlinger unikke på en anden måde, fordi de for ejeren er en repræsentation af en oplevelse, de er synonyme med oplevelsen af en koncert eller hvad det nu kan være. Så der ligger et element af nærhed i det at samle ting. Dels er tingene et bevis på, en repræsentation af at man var der, tilstede ved koncerten, ligesom de private fotos er. Dels indeholder tingen en aura, den er, som Peter siger: "en splint af Jesu' kors". Anders siger "at det (tingene. red) har enorm affektionsværdi for mig". Klenodiet i Anders samling er hans første scrapbog, hvori Gasolin' har skrevet autografer. Autografen er i særklasse auratisk på grund af det skrevnes nærhed til hånden og dermed til kroppen på den, der skriver, samtidig med det at skrive navnet kan ses som en personlig hilsen, hvor den, der får autografen, i et ganske kort øjeblik er blevet set og anerkendt som et individ af idolet. Udklippene, der som regel er en stor del af scrapbøgerne, er ikke nødvendigvis repræsentationer af nærhed på samme måde

som ovenfor nævnt, selvom f.eks. omtaler af en koncert man har været til, kan have en lignende status. Udklipssamlinger handler om at kunne se, at man har fulgt med i Gasolin' i alle årene.

Hvad enten man er den ene eller den anden type samler, kan samlingerne forstås som en helt håndgribelig og konkret måde at bevare en kontinuitet på, og derfor kan man ikke holde op med at samle. Det ville være at foretage et radikalt indgreb i identiteten, fordi det ville være det samme som at holde op med at være Gasolin' fan. Michael formulerer det således: "Fordi jeg ikke kan holde op". Anders udbygger stadig sin samling, f.eks. ved at gå i pladebutikker efter de plakater m.m., der har hængt i vinduet eller i butikken. Peter er nu nået op til scrapbog nr. 40, men heri indgår også materiale om Kim Larsen, som han om muligt er endnu større fan af end af Gasolin'. For ham er en ikke ubetydelig del kontinuiteten i det at være fan, at Kim Larsen ligger i ubrudt forlængelse af Gasolin'.¹¹

Afslutning

At fortælle om det at være fan, er også at fortælle om sig selv, hvilket Daniel Cavicchi ligeledes bemærker (1998: 134). Og bortset fra den umiddelbare glæde over, "at der er en som gider høre på det", er det tydeligt, at fans'ene har forberedt sig mentalt på samtalen med mig. Flere har på forhånd gennemtænkt, hvilke temaer de gerne vil fokusere på. Peter har f.eks. besluttet, at vi skal gå kronologisk frem med scrapbøgerne som udgangspunkt, og han trækker mig hver gang tilbage til kronologien, når han synes vi har bevæget os for langt ud i en eller anden ekskurs (der som regel er foranlediget af mig). Peter fortæller også at han, inden jeg kom, havde tænkt: "bare jeg nu husker at fortælle det hele, bare jeg nu husker at fortælle det, jeg selv brænder for". Så der er tale om en fortælling, en historie om identitet gennem et halvt liv.

Samtalen mellem mig og pågældende fan giver en lejlighed til endnu en gang at bekræfte kontinuiteten i den del af ens identitet, der har med Gasolin' at gøre. Men samtalen bliver på et andet niveau også en gentagelse af det, som det at være fan handlede om i ungdommen, nemlig nærheden, det at træde ud af navnløsheden og den anonyme masse og dermed i karakter som et unikt individ. Derfor kan nærheden, når vi taler om det voksne liv, måske snarere forstås som nærhed til sig selv, fordi Gasolin' er så integreret i selvidentiteten som de er. Simon Frith citerer Ruth Finnegan, når han formulerer, at musikken giver mennesket stier (*pathways*) gennem livet (Finnegan 1989: 323ff), her finder mennesker de mest overbevisende og vedkommende fortællinger, de kan forstå sig selv igennem, og i deres æstetiske vurderinger bliver livssynet udtrykt. Som en sådan sti kan fans'enes kontinuerlige kærlighed til Gasolin' forstås – som Michael siger "Gasolin' for evigt!"

11 Kim Larsens stadige tilstedeværelse i offentligheden har sandsynligvis også været med til at holde interessen for Gasolin' i live.

Litteratur

- Bundgaard, Peder (1998): *Lykkens Pamfil. Dansk Rock i 60'erne*. København: Borgen.
- Bundgaard, Peder (1993): *Gasolin'. Masser af succes*. København: Borgen.
- Cavicchi, Daniel (1998): *Tramps Like Us. Music and Meaning among Springsteen Fans*. Oxford: Oxford University Press
- DeNora, Tia (2000): *Music in Everyday Life*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Finnegan, Ruth (1989): *The Hidden Musicians. Music-making in an English Town*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Frith, Simon (1996): *Performing Rites: On the Value of Popular Music*. Oxford: Oxford University Press.
- Grossberg, Larry (1992): Is There a Fan in the House? The Affective Sensibility of Fandom. I Lewis (red.).
- Ihlemann, Lisbeth og Michelsen, Morten (under udgivelse): "... drømmen om at være et med sig selv og tiden". Rockmusikken og 1968.
- Ihlemann, Lisbeth (1997): Fans, fans, fans...: Boy bands, pigedrømme og kulturel de-gradering. I Drotner, Kirsten & Klitgaard Povlsen, Karen (red.): *Tankestreger. Nye medier, andre unge*. København: Borgen/Medier.
- Lewis, Lisa A. (red.) (1992): *The Adoring Audience: Fan Culture and Popular Media*. London: Routledge.
- Ruud, Even (2002): *Musikk og identitet*. Oslo: Universitetsforlaget.